

PHYSICIAN ASSISTANT

Een verbinder in de moderne gezondheidszorg



Eline Kamp



Cherita Sombroek

De physician assistant (PA) neemt binnen de radiologie een steeds belangrijker positie in. De PA vormt een waardevolle schakel tussen techniek en patiëntenzorg. Inmiddels werken er 59 PA's in de radiologie. Een van de innovaties waar de PA een bijdrage aan levert, is AI.

De PA op de afdeling radiologie ondersteunt radiologen bij zowel klinische als organisatorische taken. Afhankelijk van de instelling omvat dit verschillende verantwoordelijkheden, zoals het uitvoeren van echografisch onderzoek en radiologische inter-

is dit nu ook toegestaan voor PA's, mits zij daarvoor zijn opgeleid en bevoegd verklaard (zie kader). Hiervoor gaat de PA een samenwerkingsverband aan met een medisch specialist, waarbij de medisch specialist taken en bijbehorende verantwoordelijkheden overdraagt aan de PA. Afspraken over deze taakherschikking

waarbij zij rekening houden met wetelijke kaders, richtlijnen en specifieke praktijk.⁹ De PA is zelf verantwoordelijk en aansprakelijk voor de handelingen die in het kader van taakherschikking worden uitgevoerd.²⁻⁴

Stappenplan

Op 13 september 2021 hebben de beroepsvereniging van PA's, de NAPA, en de NVvR een samenwerkingsdocument ondertekend. Dit document reikt handvatten aan voor de wijze waarop een radioloog op een verantwoorde manier taken kan herschikken naar een PA. Het document gaat onder andere op in het juridische kader en de randvoorwaarden voor taakherschikking. Ook staat er een stappenplan in om afspraken te maken over taakherschikking. Dit samenwerkingsdocument is te vinden op de site van de NAPA en de NVvR.^{5,6}

'Door de superspecialisatie is de PA goed in staat om resultaten van AI-systemen te valideren en klinische relevantie te beoordelen'

venties (injecties, puncties, drainages of biopsieën) en het beoordelen van beeldvormende onderzoeken, waaronder ook CT- en MRI-scans. Onder organisatorische taken vallen het optimaliseren van doorstroom van onderzoeken, het schrijven van richtlijnen en protocollen en het verbeteren van communicatie tussen afdelingen.

25 jaar ervaring

Minister van VWS Els Borst introduceerde in 2001 het beroep in de Nederlandse gezondheidszorg om de beschikbare zorgcapaciteit beter te benutten en de kwaliteit van de zorg te waarborgen, ondanks het groeiende tekort aan artsen.¹

Wet BIG

De PA is opgenomen in de Wet BIG als artikel-3-beroep. Waar bepaalde medische handelingen vroeger uitsluitend door artsen mochten worden uitgevoerd,

leggen zij vast. Dit taakherschikkingsdocument dient als handvat voor het implementeren van de taakherschikking,

Voorbehouden handelingen PA

Voorbehouden handelingen te indiceren en uit te voeren door een PA:

- Katheterisaties
- Heelkundige handelingen
- Injecties
- Puncties
- Voorschrijven UR-geneesmiddelen
- Endoscopieën
- Electieve, elektrische cardioversie
- Defibrillatie

Voorbehouden handelingen die de PA zelfstandig mag uitvoeren, mag de PA delegeren aan andere zorgprofessionals waarbij de PA zelf de supervisie verlenen. De voorbehouden handelingen waarvoor de PA geen zelfstandige bevoegdheid heeft gekregen vanuit de Wet BIG, mag de PA uitvoeren onder supervisie van een zorgprofessional aan wie de bevoegdheid in de Wet BIG is toegekend.^{2,3}

Stabiele schakel

De aanwezigheid van een PA op de afdeling Radiologie zorgt niet alleen voor efficiëntere zorgverlening en kortere wachttijden, maar ook voor meer continuïteit. Zo bevordert de aanwezigheid van PA's de samenwerking binnen multidisciplinaire teams. Radiologen en arts-assistenten werken vaak in diensten en rouleren tussen modaliteiten. De PA kan dan fungeren als vast aanspreekpunt voor zowel patiënten als collega's binnen een bepaald doelgebied. Tot slot draagt de PA bij aan onderwijs en innovatie binnen de radiologie. Veel PA's zijn betrokken bij het opleiden van radiologen en medisch beeldvormings- en bestralingsdeskundigen (MBB'ers) en nemen deel aan kwaliteitsverbeteringsprojecten. Daarmee helpen zij de afdeling om zich te blijven ontwikkelen en in te spelen op nieuwe technologische en medische ontwikkelingen.

PA in het NWZ

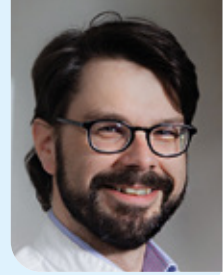
De afdeling Radiologie van de Noordwest Ziekenhuisgroep (NWZ) startte in 2017 met het opleiden van de eerste PA. In 2018 volgden nog twee PA's, één in opleiding en één al afgestudeerd. In 2025 is de vierde PA gestart met de opleiding. De vakgroep radiologie in het NWZ leidt PA's op tot superspecialist. Iedere PA heeft zijn of haar aandachtsgebied, zoals skelet, abdomen en hals of mammografie. Hierbij richt de PA zich op verschillende modaliteiten, zoals echografie, bucky, mammografie, CT en MRI.

Voorbehouden handelingen die de PA's uitvoeren, zijn echo- en CT-geleide interventies, zoals musculoskeletale injecties en puncties, hals- en lymfeklierpuncties,

Hoe kijkt de radioloog naar de PA?

Met de opleiding tot PA binnen de radiologie kan er een doorgroeimogelijkheid gecreëerd worden voor laboranten. Voor deze nieuwe functie is specialisatie binnen een radiologische sectie steeds het uitgangspunt geweest; de PA moest een volwaardige gesprekspartner kunnen zijn voor een medisch specialist. En dat is gelukt.

Pepijn van der Eerden
leermeester PA, radioloog



scholing, innovatie, kwaliteit en wetenschappelijk onderzoek.

Integratie van AI

Zo speelt de PA binnen het NWZ een belangrijke rol bij de integratie van AI in de klinische praktijk. Door de superspecialisatie binnen onze organisatie is de PA goed in staat om resultaten van AI-systemen te valideren, klinische relevantie te beoordelen en deze te plaatsen binnen de juiste patiëntcontext. Daarnaast levert de PA een waardevolle bijdrage aan het opstellen van passende protocollen en het inwerken en begeleiden van collega's.

De continuïteit van de PA op de werkvloer en binnen het specialisme maakt dat deze rol binnen het NWZ bij uitstek passend is voor de PA. De PA beschikt over kennis van alle facetten binnen het specialisme en heeft een laagdrempelige en verbindende samenwerking met alle betrokkenen, onder wie radiologen, MBB'ers, ICT'ers en management. Dit maakt de PA tot een logische schakel tussen techniek en klinische praktijk.

pilotstudie. Op alle mammogrammen zijn beide AI-systemen toegepast. Samen met de radioloog werd beoordeeld welk AI-systeem technisch en klinisch het meest bruikbaar was voor de dagelijkse praktijk. Hierbij werd gekeken naar onder andere sensitiviteit, aantal foutnegatieve uitslagen, gebruiksvriendelijkheid en duurzaamheid. Op basis van deze ervaringen heeft de PA de workflow aangepast en zijn betrokken collega's ingewerkt, zodat de implementatie binnen het NWZ zorgvuldig en breed gedragen kon plaatsvinden.

Eline Kamp

physician assistant
Noordwest Ziekenhuisgroep
Cherita Sombroek
physician assistant
Noordwest Ziekenhuisgroep

Referenties

1. <https://www.napa.nl/app/uploads/2024/02/Landelijk-Opleidingsprofiel-Master-Physician-Assistant-2021.pdf>
2. https://www.napa.nl/app/uploads/2024/01/NAPA_Beroepsprofiel_Physician-Assistant-dec-2023.pdf
3. <https://www.napa.nl/physician-assistant/bevoegdheden-pa/>
4. <https://zorgmasters.nl/praktijk/>
5. <https://www.napa.nl/app/uploads/2022/08/Radiologie-2021.pdf>
6. https://radiologen.nl/system/files/bestanden/documenten/visie-consensusdocument_napa_nvvr_volledig_ondertekend.pdf

De PA begeleidde de pilotstudie naar twee AI-systemen binnen de mammografie'

lever-, nier- en mammabiopsieën en ascites- en abcesdrainages. Deze handelingen komen veel terug en zijn goed geprotocolleerd. Extra taken van PA's zijn

Begeleiding van pilots

In 2024 zijn binnen het NWZ twee AI-systemen binnen de mammografie getest in een pilotfase. De PA begeleidde deze